

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
Кафедра державного управління і місцевого самоврядування

Є. І. Бородін
Н. Г. Сорокіна
Т. М. Тарасенко

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА
«ВСТУП ДО СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ»

Методичні рекомендації
для здобувачів ступеня бакалавра
зі спеціальності 231 Соціальна робота

Дніпро
НТУ «ДП»
2024

Навчальна практика «Вступ до соціальної роботи» [Електронний ресурс]: методичні рекомендації для здобувачів ступеня бакалавра зі спеціальності 231 Соціальна робота / уклад. : Є. І. Бородін, Н. Г. Сорокіна, Т. М. Тарасенко ; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». – Дніпро : НТУ «ДП», 2024. – 27 с.

Укладачі:

Є. І. Бородін, д-р іст. наук, проф.;

Н. Г. Сорокіна, д-р наук з держ. упр., проф.;

Т. М. Тарасенко, д-р наук з держ. упр., проф.

Затверджено науково-методичною комісією спеціальності 231 Соціальна робота (протокол № 9 від 26 липня 2024 р.) за поданням кафедри державного управління і місцевого самоврядування (протокол № 28 від 16 липня 2024 р.).

Подано методичні рекомендації до виконання навчальної практики «Вступ до соціальної роботи» здобувачів ступеня бакалавра зі спеціальності 231 Соціальна робота (освітньо-професійна програма «Соціальна та молодіжна робота»).

Визначено структуру та зміст звіту з навчальної практики, вимоги до оформлення та виконання індивідуального завдання. Регламентовано критерії оцінювання за результатами практики та виконання індивідуального завдання.

Відповідальний за випуск завідувач кафедри державного управління і місцевого самоврядування, І. А. Чикаренко, д-р наук з держ. упр., проф.

ЗМІСТ

1. Загальні положення	4
2. Мета та завдання навчальної практики «Вступ до соціальної роботи».....	5
3. Керівництво та обов'язки учасників навчальної практики «Вступ до соціальної роботи».....	6
4. Зміст навчальної практики та індивідуального завдання	8
5. Структура звіту про проходження навчальної практики «Вступ до соціальної роботи».....	11
6. Загальні вимоги до оформлення звіту з навчальної практики «Вступ до соціальної роботи».....	12
7. Процедури та критерії оцінювання результатів навчальної практики «Вступ до соціальної роботи».....	14
Список рекомендованих джерел.....	19
Додатки.....	21

1. Загальні положення

Практика здобувачів вищої освіти є невід'ємною складовою процесу підготовки фахівців для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 231 Соціальна робота (ОПП «Соціальна та молодіжна робота») у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка».

Практика передбачає удосконалення професійно-практичної підготовки здобувачів вищої освіти та забезпечує набуття ними визначених освітньою програмою компетентностей.

Навчальна практика «Вступ до соціальної роботи» є першим і важливим етапом входження здобувачів вищої освіти до навчального процесу у НТУ «Дніпровська політехніка» (далі – Університет) з метою ознайомлення їх зі специфікою майбутнього фаху. Особливе місце займає навчальна практика на першому курсі навчання, оскільки саме з неї розпочинається засвоєння фахівцями практичних навичок та вмінь, формування професійних компетентностей, безпосереднє знайомство з майбутньою професійною діяльністю.

Проходження навчальної практики та оцінка її результатів регламентується, зокрема, такими нормативними актами:

- Законом України «Про вищу освіту» від 01 липня 2014 р. № 1556-VII;
- Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затвердженим наказом Міністерства освіти України від 08 квітня 1993 р. № 93;
- Положенням про проведення практики здобувачів вищої освіти Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», затвердженим рішенням Вченої ради Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» від 11 грудня 2018 р.;
- Положенням про організацію освітнього процесу Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», затвердженим рішенням Вченої ради університету 25 жовтня 2019 р. (зі змінами і доповненнями від 28.05.2020, 07.03.2023, 27.06.2024 та 12.12.2024, затвердженими Вченою радою університету);
- Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка», затвердженим рішенням Вченої ради університету від 26 грудня 2017 р. (зі змінами і доповненнями);
- Стандартом вищої освіти за спеціальністю 231 «Соціальна робота» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженим наказом

Міністерства освіти і науки України від 24.04.2019 р. № 557;

– Освітньо-професійною програмою «Соціальна та молодіжна робота» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженою рішенням Вченої ради університету від 27.06.2024, введеною в дію наказом ректора від 27.06.2024 № 19;

– Професійним стандартом «Фахівець із соціальної роботи», затвердженим наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 20.06.2020 № 1179;

– Професійним стандартом «Соціальний працівник», затвердженим наказом Міністерства соціальної політики України від 04.07.2019 № 1049;

– Професійним стандартом «Фахівець з питань молоді (молодіжний працівник)», затвердженим наказом Міністерства молоді та спорту України від 22 березня 2023 р. № 1564.

Навчальна практика «Вступ до соціальної роботи» проводиться серед здобувачів вищої освіти першого курсу спеціальності 231 Соціальна робота протягом 4 тижнів (6,0 кредитів ЄКТС).

Базою практики є кафедра державного управління і місцевого самоврядування Навчально-наукового інституту державного управління Національного технічного університету «Дніпровська політехніка». Практика реалізує завдання щодо закріплення і апробації здобувачами вищої освіти навчального матеріалу зі спеціальності, що були отримані ними протягом першого року навчання.

2. Мета та завдання навчальної практики «Вступ до соціальної роботи»

Метою навчальної практики «Вступ до соціальної роботи» є ознайомлення здобувачів вищої освіти зі специфікою майбутнього фаху, визначення особливостей професійної діяльності фахівця із соціальної роботи та набуття первісних навичок практичної роботи з документами, нормативно-правовими актами, пошуковими системами.

Основними завданнями навчальної практики є:

– ознайомитися з локальними нормативними актами Університету;

– ознайомитися з особливостями освітньо-професійної програми «Соціальна та молодіжна робота»;

– ознайомитися зі Стандартом вищої освіти за спеціальністю 231 «Соціальна робота» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та професійними стандартами «Фахівець із соціальної роботи», «Соціальний працівник», «Фахівець з питань молоді (молодіжний працівник)»;

- вивчити зміст нормативно-правових актів, які стосуються напряму проходження навчальної практики;
- закріпити теоретичні знання з дисциплін, отриманих під час першого року навчання в Університеті, відповідно до навчального плану;
- сформуванати навички систематизації теоретичних і практичних знань за відповідним фахом;
- поглибити знання відповідно до напряму навчання (соціальна та молодіжна робота);
- навчитися самостійно виконувати завдання, поставлені відповідно до мети практики;
- зібрати фактичний матеріал для написання звіту з навчальної практики.

3. Керівництво та обов'язки учасників навчальної практики «Вступ до соціальної роботи»

Відповідальність за організацію, проведення та контроль якості практики покладається на першого проректора Університету. Загальну організацію практики і контроль за її проведенням в Університеті здійснює керівник практики закладу вищої освіти згідно з п. 4.1 Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Національного технічного університету «Дніпровська політехніка».

До безпосередніх учасників відносин щодо проведення та проходження навчальної практики в Інституті державного управління відносяться: директор інституту, завідувач кафедри, керівник практики від інституту (кафедри) та здобувачі вищої освіти.

Керівництво навчальною практикою в Інституті державного управління та на кафедрі державного управління і місцевого самоврядування здійснює директор, завідувач кафедри і керівник практики від інституту (кафедри). Навчально-методичне керівництво навчальною практикою, а також контроль за забезпеченням проведення практик здійснює керівник практики (представник відповідної кафедри).

До основних обов'язків директора інституту відноситься:

- організація підготовки проекту наказу ректора про проходження навчальної практики здобувачами вищої освіти;
- проведення нарад з керівником практики та іншими особами, залученими до проведення навчальної практики;
- звітування на Вченій раді інституту (Університету) про стан та перспективи навчальної практики;

- контроль за організацією та проведенням організаційних заходів перед навчальною практикою;

- подання до сектору практики навчального відділу письмового звіту за результатами проведення навчальної практики.

До основних обов'язків завідувача кафедри щодо навчальної практики відносяться:

- організація розробки та вдосконалення навчально-методичних та звітних документів стосовно навчальної практики;

- проведення заходів, зокрема: координація роботи керівників практики; подання директору інституту та керівнику практики від університету письмового звіту про проведення практики із зауваженнями й пропозиціями щодо поліпшення практики.

Основні обов'язки керівника практики від кафедри:

- проведення інструктажу про порядок проходження практики з охорони праці;

- надання здобувачам вищої освіти-практикантам необхідних документів (індивідуальних завдань, методичних вказівок тощо);

- ознайомлення здобувачів вищої освіти із системою звітності з практики, а саме: подання письмового звіту, оформлення виконаного індивідуального завдання;

- проведення зі здобувачами вищої освіти попереднього обговорення змісту й результатів практики тощо;

- розробка тематик індивідуальних завдань, що враховують напрям науково-дослідних, курсових і кваліфікаційних робіт;

- контроль забезпечення належних умов праці та побуту практикантів;

- контроль за своєчасним прибуттям здобувачів вищої освіти до місць практики, виконанням завдань практики та дотриманням термінів її проведення;

- надання методичної допомоги здобувачам вищої освіти під час виконання ними індивідуальних завдань і збору матеріалів;

- проведення консультацій щодо обробки зібраного матеріалу та його використання для звіту про практику;

- приймання та оцінювання звітів здобувачів вищої освіти про проходження практики;

- подання звітів здобувачів вищої освіти про практику для зберігання на кафедрі.

Здобувачі вищої освіти при проходженні навчальної практики зобов'язані:

- до початку практики одержати від керівника практики необхідні документи та консультації щодо їх оформлення, пройти інструктаж про порядок проходження практики, а також з питань техніки безпеки;
- у повному обсязі виконувати всі завдання, які передбачені навчальною практикою;
- дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки й виробничої санітарії;
- нести відповідальність за виконану роботу;
- своєчасно подати звіт про проходження навчальної практики та захистити його;
- виконувати правила внутрішнього розпорядку бази практики, розпорядження адміністрації та керівників навчальної практики.

У разі невиконання вимог, які висуваються практиканту, він може бути відсторонений від подальшого проходження навчальної практики.

4. Зміст навчальної практики та індивідуального завдання

Навчальна практика «Вступ до соціальної роботи» проводиться на 1 курсі в терміни, встановлені наказом по університету та включає 3 етапи:

1 етап – підготовчий. Роз'яснення здобувачам вищої освіти змісту навчальної практики, ознайомлення з особливостями її методичного супроводу, проведення інструктажу з техніки безпеки та охорони праці, ознайомлення з правилами внутрішнього розпорядку бази практики, отримання індивідуального завдання на практику.

2 етап – дослідницький. Під час проходження навчальної практики на кафедрі державного управління і місцевого самоврядування здобувачі вищої освіти збирають всі необхідні матеріали для написання звіту на основі докладного вивчення джерел бази практики, своїх особистих спостережень. На цьому етапі здобувачі вищої освіти ознайомлюються з локальними нормативними актами Університету, вивчають спеціальну літературу та закріплюють теоретичні знання в межах навчального матеріалу, який був отриманий протягом першого року навчання.

3 етап. Заключний – складання письмового звіту з практики.

Під час навчальної практики керівник від інституту (кафедри) організовує та проводить для здобувачів вищої освіти консультації з питань її проходження, виконання індивідуального завдання, надає різноманітну допомогу з фахових питань. Порядок надання таких консультацій погоджується учасниками навчальної практики в індивідуальному порядку.

Індивідуальне завдання є основною частиною звіту про проходження

навчальної практики. Його зразок надається здобувачу вищої освіти керівником практики від інституту (кафедри). Зміст та тематична структура індивідуального завдання визначається головною метою та основними завданнями навчальної практики. Індивідуальне завдання складається з 2 частин.

В першій частині, яка узагальнює теоретичні засади підготовки фахівців зі спеціальності 231 «Соціальна робота», здобувачам вищої освіти пропонується виконати наступні завдання:

1. Ознайомитися з освітньо-професійною програмою «Соціальна та молодіжна робота» та розкрити мету, особливості та основні освітні компоненти (дисципліни) програми. Обрати 5 найбільш значущих дисциплін з переліку освітніх компонентів, які є найбільш важливими для формування компетентностей фахівця із соціальної роботи. Запропонувати тематику вибіркового дисциплін, які доцільно включити до освітньо-професійної програми «Соціальна та молодіжна робота».

2. Ознайомитися із загальними та спеціальними компетентностями, які визначені Стандартом вищої освіти за спеціальністю 231 «Соціальна робота» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та загальними та професійними компетентностями відповідно до професійних стандартів:

«Фахівець із соціальної роботи», «Соціальний працівник», «Фахівець з питань молоді (молодіжний працівник)». На основі аналізу відповідних документів зробити порівняльну таблицю за шаблоном (табл. 4.1):

Таблиця 4.1

Порівняння компетентностей за Стандартом вищої освіти за спеціальністю 231 «Соціальна робота» та за професійними стандартами «Фахівець із соціальної роботи», «Соціальний працівник», «Фахівець з питань молоді (молодіжний працівник)»

Стандарт вищої освіти за спеціальністю 231 «Соціальна робота» для бакалаврів	Професійний стандарт «Фахівець із соціальної роботи»	Професійний стандарт «Соціальний працівник»	Професійний стандарт «Фахівець з питань молоді (молодіжний працівник)»
Загальні компетентності			
1.	1.	1.	1.
...	...	...	...
Спеціальні компетентності	Професійні компетентності		
1.	1.	1.	1.
...	...	...	...

3. На основі вивчення дисциплін, які викладалися на першому курсі

навчання підготувати глосарій основних понять за напрямом соціальна та молодіжна робота (не менше 15 термінів).

4. Ознайомитися с Законом України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю» та розкрити наступні питання:

- суб'єкти соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю;
- об'єкти соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю;
- основні напрями державної політики у сфері соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю;
- завдання суб'єктів соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю;
- центри соціальних служб;
- повноваження працівників, що здійснюють соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю.

5. Визначити суб'єкти, уповноважені органи системи надання соціальних послуг та здійснити класифікацію соціальних послуг відповідно до Закону України «Про соціальні послуги» .

Друга частина індивідуального завдання, яка розкриває ціннісні основи професійної діяльності фахівця із соціальної роботи включає наступні завдання:

1. Обрати один з десяти основних принципів здійснення соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю, які визначені в Законі України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю» (ст.5.) та пояснить його сутність та зміст.

2. Розкрити значення супервізії для професійної підтримки та розвитку працівників, які надають соціальні послуги.

3. Обґрунтувати бачення ролі соціального працівника, як агента соціальних змін.

5. Структура звіту про проходження навчальної практики «Вступ до соціальної роботи»

Під час проходження навчальної практики «Вступ до соціальної роботи» здобувач вищої освіти складає письмовий звіт державною мовою. Метою звіту є визначення ступеня повноти виконання здобувачем вищої освіти індивідуального завдання, а також рівня знань та практичних навичок, що дозволяє оцінити діяльність здобувача вищої освіти під час проходження навчальної практики.

Робота по формуванню звіту здобувачем вищої освіти є процесом постійного систематичного складання звіту протягом всього періоду практики відповідно до календарних тижнів проходження практики. Слід звернути увагу на строки його подання керівнику практики від інституту (кафедри) для

перевірки та оцінювання проходження навчальної практики.

Звіт про проходження навчальної практики повинен мати чітку побудову, логічну послідовність та конкретність викладу матеріалу, обґрунтованість висновків. При підготовці звіту необхідно враховувати, що в ньому має бути подана як первинна, так і оброблена й проаналізована інформація з відповідними посиланнями.

Звіт про навчальну практику «Вступ до соціальної роботи» має бути написаний і поданий на кафедру з урахуванням дотримання такої послідовності викладення матеріалу:

1. Титульна сторінка має єдину форму і оформлюється за зразком, наведеним у додатку А.

2. Індивідуальне завдання погоджене з керівником навчальної практики та завірене підписом здобувача вищої освіти (додаток Б).

3. Зміст із зазначенням розділів (підрозділів) та сторінок, з яких вони починаються (додаток В).

4. Вступ (із зазначенням мети та завдань практики відповідно до розділів звіту про проходження навчальної практики).

5. Основна частина звіту розділена на два розділи з підрозділами (відповідно до «Індивідуального завдання»).

6. Висновки (відповідають розділам основної частини звіту з навчальної практики).

7. Список використаних джерел (вивченої літератури, нормативно-правових актів та інших інформаційних джерел). Назви джерел повинні відповідати посиланням в тексті звіту. Список використаних джерел може формуватися в алфавітному порядку або в порядку появи в тексті. Бібліографічний опис списку використаних джерел у роботі оформляється з урахуванням ДСТУ 3008:2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання»).

8. Додатки за потребою (форми документів, планів, звітів, положення, інструкції та інші матеріали на розсуд здобувача вищої освіти). Матеріал додатків являє собою фактичні опрацьовані дані за результатами збору інформації, які через великий обсяг недоцільно включати до основної частини звіту.

6. Загальні вимоги до оформлення звіту з навчальної практики «Вступ до соціальної роботи»

Звіт про проходження навчальної практики має бути виконано державною мовою із дотриманням вимог державних стандартів щодо оформлення текстових документів, зокрема звітів у сфері науки і техніки (ДСТУ 3008:2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання»).

Звіт оформлюється як рукопис, надрукований за допомогою комп'ютеру на одній стороні аркушу білого паперу формату А4 (210 x 297 мм) з абзацним відступом 1,25 см, міжрядковим інтервалом – 1,5 з використанням шрифту Times New Roman розміру 14 пт. текстового редактора Word. Текст звіту (крім назв структурних частин) вирівнюють за шириною. Лапки упродовж всього тексту повинні бути однаковими.

Текст звіту слід друкувати, додержуючись таких розмірів берегів аркуша: лівий – не менше 2,5 см, нижнє та верхнє – 2 см, праве – 1,5 см. Орієнтований загальний обсяг звіту з практики – 25-30 сторінок.

Структурні елементи звіту починаються з нового аркуша, їх не нумерують, а назви є заголовками структурних елементів («ЗМІСТ», «РОЗДІЛ 1», «РОЗДІЛ 2» тощо), які мають бути розташовані посередині рядка і надруковані великими напівжирними літерами без крапки в кінці. Розділи і підрозділи повинні мати заголовки. Заголовки підрозділів звіту слід починати з абзацного відступу і друкувати маленькими літерами з абзацного відступу напівжирними літерами, вирівняними за шириною, крім першої великої, не підкреслюючи, без крапки в кінці. Крапку в кінці заголовку не ставлять. Кожну структурну частину роботи треба починати з нової сторінки.

Першою сторінкою звіту є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок роботи. Номер сторінки на титульному аркуші не проставляють. Сторінки звіту слід нумерувати арабськими цифрами, додержуючись наскрізної нумерації впродовж усього тексту. Номер сторінки проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Розділи звіту повинні мати порядкову нумерацію в межах викладення суті звіту і позначатися арабськими цифрами без крапки (наприклад, 1, 2, 3 і т. д.). Підрозділи повинні мати порядкову нумерацію в межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, відокремлених крапкою. Після номера підрозділу крапку не ставлять (наприклад, 1.1, 1.2 і т. д.).

Ілюстрації (рисунок, графіки, схеми, діаграми тощо) слід розміщувати у звіті безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше, або на наступній

сторінці. Ілюстрації можуть мати назву, яку розміщують під ілюстрацією. Ілюстрація позначається словом «Рисунок __», яке разом з назвою ілюстрації розміщують після пояснювальних даних (наприклад, «Рис. 1.1. Функціональна структура органу державної влади»).

Якщо у тексті звіту є таблиці, то їх необхідно розташовувати безпосередньо після тексту, у якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці. На всі таблиці мають бути посилання в тексті звіту. Таблиці слід нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу, за винятком таблиць, що наводяться у додатках. Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою (наприклад, таблиця 2.1 – це перша таблиця другого розділу). Таблиця може мати назву, яку друкують малими літерами (крім першої великої) і вміщують над таблицею.

Посилання, які зроблені у тексті звіту, на використані джерела, мають відповідати відповідному номеру у переліку посилань. Посилання в тексті звіту на джерела слід зазначати порядковим номером згідно списку використаних джерел, виділеним двома квадратними дужками (наприклад, «... відповідно до [2] ...»).

Список використаних джерел формується у порядку появи посилань у тексті або за алфавітом. Бібліографічний опис списку використаних джерел у роботі може оформлятися здобувачем вищої освіти за його вибором з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація».

Додатки включають додатковий матеріал, необхідний для кращого сприйняття змісту звіту. Додатки слід оформлювати як продовження звіту на його наступних сторінках, або у вигляді окремої частини, розташовуючи додатки в порядку появи посилань на них у тексті звіту. Якщо додатки оформлюють на наступних сторінках звіту, кожний такий додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований вгорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки.

7. Процедури та критерії оцінювання результатів навчальної практики «Вступ до соціальної роботи»

Після закінчення терміну практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання навчальної практики. Форма звітності здобувача вищої освіти про проходження практики – письмовий звіт. Звіт здобувачів вищої освіти з практики приймає керівник практики від кафедри.

За результатами проходження навчальної практики керівник практики від кафедри приймає залік у здобувачів вищої освіти.

Оцінювання результатів практики здобувачів вищої освіти проводиться за 100-бальною шкалою з обов'язковим переведенням бальних оцінок до інституційної шкали (табл. 7.1).

Таблиця 7.1

Шкали оцінювання результатів навчання

Рейтингова	Оцінка за п'ятибальною шкалою	Інституційна
90...100	5	відмінно / Excellent
74...89	4	добре/Good
60...73	3	задовільно / Satisfactory
0...59	2	незадовільно / Fail

Оцінка за практику вноситься до заліково-екзаменаційної відомості і залікової книжки здобувача вищої освіти за підписом керівника практики від кафедри.

Конкретизація оцінювання навчальної практики «Вступ до соціальної роботи» здійснюється на основі критеріїв, наведених у табл. 7.2.

Таблиця 7.2

Розподіл балів за критеріями оцінювання навчальної практики «Вступ до соціальної роботи»

Бал	Рівень	Характеристика
90 – 100	Відмінно	Завдання виконано повністю. Продемонстровано високий рівень: пошуку та аналізу інформації, аналітичності, аргументованих суджень, інтеграції знань у практичну діяльність, самостійності у прийнятті рішень, збору та систематизації матеріалів. Захист звіту про практику – впевнений, відповіді на запитання повні та змістовні.
74 – 89	Добре	Завдання виконано у повному обсязі, але є незначні недоліки у звіті чи захисті. Продемонстровано достатній рівень практичних умінь, аналітичних навичок, здатності застосовувати знання у професійних ситуаціях, збору матеріалів для звіту.
60 – 73	Задовільно	Завдання виконано частково. Звіт має недоліки у структурі чи оформленні, захист – поверховий. Компетентності проявлені на базовому рівні: пошук та аналіз інформації неповний, судження загальні, методи вирішення проблем обрані без урахування наслідків, інтеграція знань обмежена, самостійність низька, матеріали зібрані частково.
59 і нижче	Незадовільно	Завдання виконано неповністю або з грубими порушеннями вимог. Звіт не відповідає критеріям, захист відсутній чи незадовільний. Компетентності продемонстровано на недостатньому рівні: аналіз

		інформації відсутній або формальний, судження не сформульовані, знання не застосовані у практиці, самостійність відсутня, матеріали не зібрані або непридатні.
--	--	--

Вибір, конкретизація та деталізація критеріїв оцінювання з урахуванням специфіки освітньо-професійної програми «Соціальна та молодіжна робота» здійснюється на основі загальних критеріїв, наведених у табл. 7.3:

Таблиця 7.3

Загальні критерії досягнення результатів навчання для 6-го кваліфікаційного рівня за НРК (бакалавр)

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
<i>Знання</i>		
♦ концептуальні наукові та практичні знання, критичне осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної діяльності та/або навчання	Відповідь відмінна – правильна, обґрунтована, осмислена. Характеризує наявність: - концептуальних знань; - високого ступеню володіння станом питання; - критичного осмислення основних теорій, принципів, методів і понять у навчанні та професійній діяльності	95-100
	Відповідь містить негрубі помилки або описки	90-94
	Відповідь правильна, але має певні неточності	85-89
	Відповідь правильна, але має певні неточності й недостатньо обґрунтована	80-84
	Відповідь правильна, але має певні неточності, недостатньо обґрунтована та осмислена	74-79
	Відповідь фрагментарна	70-73
	Відповідь демонструє нечіткі уявлення студента про об'єкт вивчення	65-69
	Рівень знань мінімально задовільний	60-64
	Рівень знань незадовільний	<60
<i>Уміння/навички</i>		
♦ поглиблені когнітивні та практичні уміння/навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної	Відповідь характеризує уміння: - виявляти проблеми; - формулювати гіпотези; - розв'язувати проблеми; - обирати адекватні методи та інструментальні засоби; - збирати та логічно й зрозуміло інтерпретувати інформацію; - використовувати інноваційні підходи до розв'язання завдання	95-100
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності з негрубими помилками	90-94

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
діяльності або навчання	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації однієї вимоги	85-89
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації двох вимог	80-84
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації трьох вимог	74-79
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації чотирьох вимог	70-73
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності при виконанні завдань за зразком	65-69
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання при виконанні завдань за зразком, але з неточностями	60-64
	рівень умінь/навичок незадовільний	<60
Комунікація		
<ul style="list-style-type: none"> ♦ донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень, власного досвіду та аргументації; ♦ збір, інтерпретація та застосування даних; ♦ спілкування з професійних питань, у тому числі іноземною мовою, усно та письмово 	<p>Вільне володіння проблематикою галузі. Зрозумілість відповіді (доповіді). Мова:</p> <ul style="list-style-type: none"> - правильна; - чиста; - ясна; - точна; - логічна; - виразна; - лаконічна. <p>Комунікаційна стратегія:</p> <ul style="list-style-type: none"> - послідовний і несуперечливий розвиток думки; - наявність логічних власних суджень; - доречна аргументації та її відповідність відстоюваним положенням; - правильна структура відповіді (доповіді); - правильність відповідей на запитання; - доречна техніка відповідей на запитання; - здатність робити висновки та формулювати пропозиції 	95-100
	<p>Достатнє володіння проблематикою галузі з незначними хибами. Достатня зрозумілість відповіді (доповіді) з незначними хибами. Доречна комунікаційна стратегія з незначними хибами</p>	90-94
	<p>Добре володіння проблематикою галузі. Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано три вимоги)</p>	85-89

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
	Добре володіння проблематикою галузі. Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано чотири вимоги)	80-84
	Добре володіння проблематикою галузі. Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано п'ять вимог)	74-79
	Задовільне володіння проблематикою галузі. Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано сім вимог)	70-73
	Часткове володіння проблематикою галузі. Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та комунікаційна стратегія з хибами (сумарно не реалізовано дев'ять вимог)	65-69
	Фрагментарне володіння проблематикою галузі. Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та комунікаційна стратегія з хибами (сумарно не реалізовано 10 вимог)	60-64
	Рівень комунікації незадовільний	<60
<i>Відповідальність і автономія</i>		
<ul style="list-style-type: none"> ◆ управління складною технічною або професійною діяльністю чи проектами; ◆ спроможність нести відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах; ◆ формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти; ◆ організація та керівництво професійним розвитком осіб та груп; ◆ здатність 	<p>Відмінне володіння компетенціями менеджменту особистості, орієнтованих на:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) управління комплексними проектами, що передбачає: <ul style="list-style-type: none"> - дослідницький характер навчальної діяльності, позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію; - здатність до роботи в команді; - контроль власних дій; 2) відповідальність за прийняття рішень в непередбачуваних умовах, що включає: <ul style="list-style-type: none"> - обґрунтування власних рішень положеннями нормативної бази галузевого та державного рівнів; - самостійність під час виконання поставлених завдань; - ініціативу в обговоренні проблем; - відповідальність за взаємовідносини; 3) відповідальність за професійний розвиток окремих осіб та/або груп осіб, що передбачає: <ul style="list-style-type: none"> - використання професійно-орієнтованих навичок; - використання доказів із самостійною і правильною аргументацією; - володіння всіма видами навчальної діяльності; 4) здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності, що передбачає: 	95-100

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
продовжувати навчання із значним ступенем автономії	<ul style="list-style-type: none"> - ступінь володіння фундаментальними знаннями; - самостійність оцінних суджень; - високий рівень сформованості загально навчальних умінь і навичок; - самостійний пошук та аналіз джерел інформації 	
	Упевнене володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано дві вимоги)	90-94
	Добре володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано три вимоги)	85-89
	Добре володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано чотири вимоги)	80-84
	Добре володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано шість вимог)	74-79
	Задовільне володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано сім вимог)	70-73
	Задовільне володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано вісім вимог)	65-69
	Рівень відповідальності і автономії фрагментарний	60-64
	Рівень відповідальності і автономії незадовільний	<60

Підсумкова оцінка за практику враховується при визначенні рейтингу за семестр та призначенні стипендії. Здобувачу вищої освіти, який не виконав програму практики з поважних причин, може бути надано право проходження практики повторно протягом наступного навчального року за індивідуальним графіком. Здобувач вищої освіти, який вдруге отримав негативну оцінку з практики, відраховується з університету.

Підсумки організації і проходження навчальної практики здобувачами вищої освіти, пропозиції щодо їх подальшого вдосконалення щорічно обговорюються на засіданні кафедри, а загальні підсумки практики підбиваються на засіданнях вченої ради інституту.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. ДСТУ 3008-2015. Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 26 с.
2. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2017. 16 с.
5. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
3. Освітньо-професійна програма «Соціальна та молодіжна робота» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженою рішенням Вченої ради університету від 27.06.2024, введеною в дію наказом ректора від 27.06.2024 № 19.
4. Положення про організацію атестації здобувачів вищої освіти Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» : затв. Вченою радою Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» від 27.06.2024 протокол № 8. URL: <https://surl.li/lodmse>
5. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України : затв. наказом Міністерства освіти і науки України від 08.04.1993 р. № 93. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93#Text>
5. Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» : затв. Вченою радою Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» від 11.12.2018 р. URL: https://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/Provisions_on_the_practice.pdf
6. Положення про організацію освітнього процесу Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» : затв. рішенням Вченої ради Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» від 25.10.2019, протокол № 20 (зі змінами та доповненнями).
7. Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» : затв. рішенням Вченої ради Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» від 26.12.2017, протокол № 20 (зі змінами та доповненнями).
8. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 231 «Соціальна робота» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти: наказ Міністерства освіти і науки України від 24.04.2019 р. № 557. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/04/25/231-Sotsial.robota-bakalavr->

[VO.18.01.pdf](#)

9. Про затвердження професійного стандарту «Фахівець із соціальної роботи»: наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 20.06.2020 р. № 1179. URL: <https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/88-1179.pdf>

10. Про затвердження професійного стандарту «Соціальний працівник»: наказ Міністерства соціальної політики України від 04.07.2019 № 1049. URL: http://document.vobu.ua/wp-content/uploads/2021/10/ps_social.pdf

11. Про затвердження професійного стандарту «Фахівець з питань молоді (молодіжний працівник)»: наказ Міністерства молоді та спорту України від 22 березня 2023 р. № 1564. URL: <https://ru.osvita.ua/doc/files/news/888/88866/641fe7e1be397044653050.pdf>

12. Методичні рекомендації щодо проведення супервізії у соціальних службах : наказ Міністерства соціальної політики в Україні від 05.01.2015 № 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0005739-15#Text>

13. Про соціальні послуги: Закон України від 17 січня 2019 року № 2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>

14. Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю: Закон України від 21 червня 2001 р. № 2558-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558-14#Text>

ДОДАТКИ

Додаток А

Міністерство освіти і науки України Національний технічний університет
 «Дніпровська політехніка»
 Навчально-науковий інститут державного управління
 Кафедра державного управління і місцевого самоврядування

ЗВІТ**про проходження навчальної практики «Вступ до соціальної роботи»**

здобувача вищої освіти _____
 (прізвище, ім'я, по-батькові)

академічної групи _____
 (шифр групи)

спеціальності _____
 (код і назва спеціальності)

за ОПП _____
 (назва ОПП)

Дата проходження практики з _____ по _____ року

База практики кафедра державного управління і місцевого самоврядування
НТУ «Дніпровська політехніка»

Здобувач вищої освіти _____
 (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

Керівник від
 університету
 к. держ. упр., доц.,
 доцент кафедри
 державного управління і
 місцевого
 самоврядування _____

Дніпро
 2025

«ПОГОДЖЕНО»

Керівник практики

від інституту – к. держ. упр, доцент,
доцент кафедри державного управління і
місцевого самоврядування

ННІ державного управління

Національного технічного університету

«Дніпровська політехніка»

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ
НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ «ВСТУП ДО СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ»
ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ННІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ НТУ
«ДНІПРОВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» ГРУПИ 231-___- __ІДУ

(прізвище, ім'я, по-батькові)

Дата проходження навчальної практики з _____ по ____

1. Теоретичні засади підготовки фахівців зі спеціальності 231 «Соціальна робота».

1.1. Ознайомитися з освітньо-професійною програмою *«Соціальна та молодіжна робота»* та розкрити мету, особливості та основні освітні компоненти (дисципліни) програми. Обрати 5 найбільш значущих дисциплін з переліку освітніх компонентів, які є найбільш важливими для формування компетентностей фахівця із соціальної роботи. Запропонувати тематику вибіркового дисциплін, які доцільно включити до освітньо-професійної програми *«Соціальна та молодіжна робота»*.

1.2. Ознайомитися із загальними та спеціальними компетентностями, які визначені *Стандартом вищої освіти за спеціальністю 231 «Соціальна робота»* для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та загальними та професійними компетентностями відповідно до професійних стандартів:

«Фахівець із соціальної роботи», «Соціальний працівник», «Фахівець з питань молоді (молодіжний працівник)». На основі аналізу відповідних документів зробити порівняльну таблицю за шаблоном:

Стандарт вищої освіти за спеціальністю 231 «Соціальна робота» для бакалаврів	Професійний стандарт «Фахівець із соціальної роботи»	Професійний стандарт «Соціальний працівник»	Професійний стандарт «Фахівець з питань молоді (молодіжний працівник)»
Загальні компетентності			
1.	1.	1.	1.
...	...	...	...
Спеціальні компетентності	Професійні компетентності		
1.	1.	1.	1.
...	...	...	...

1.3. На основі вивчення дисциплін, які викладалися на першому курсі навчання підготувати глосарій основних понять за напрямом соціальна та молодіжна робота (не менше 15 термінів).

1.4. Ознайомитися с Законом України *«Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю»* та розкрити наступні питання:

- суб'єкти соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю;
- об'єкти соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю;
- основні напрями державної політики у сфері соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю;
- завдання суб'єктів соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю;
- центри соціальних служб;
- повноваження працівників, що здійснюють соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю.

1.5. Визначити суб'єкти, уповноважені органи системи надання соціальних послуг та здійснити класифікацію соціальних послуг відповідно до Закону України *«Про соціальні послуги»*.

2. Ціннісні основи професійної діяльності фахівця із соціальної роботи.

2.1. Оберіть один з десяти основних принципів здійснення соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю, які визначені в Законі України *«Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю»* (ст.5.) та поясніть його сутність та зміст.

2.2. Розкрити значення супервізії для професійної підтримки та розвитку працівників, які надають соціальні послуги.

2.3. Обґрунтувати бачення ролі соціального працівника, як агента соціальних змін.

Здобувач вищої освіти

НТУ «Дніпровська політехніка» _____ (прізвище, ініціали)

(підпис)

ЗМІСТ

Рекомендована кількість сторінок

ВСТУП	2
РОЗДІЛ 1	
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 231 «СОЦІАЛЬНА РОБОТА».....	
1.1. Особливості освітньо-професійної програми «Соціальна та молодіжна робота»	1
1.2. Порівняння компетентностей за Стандартом вищої освіти за спеціальністю 231 «Соціальна робота» та за професійними стандартами «Фахівець із соціальної роботи», «Соціальний працівник», «Фахівець з питань молоді (молодіжний працівник)».....	5-7
1.3. Глосарій основних понять за напрямом соціальна та молодіжна робота.....	3-4
1.4. Соціальна робота з сім'ями, дітьми та молоддю: суб'єкти, об'єкти, основні напрями (Закон України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю»).....	5-7
1.5. Суб'єкти та види соціальних послуг (Закон України «Про соціальні послуги»).....	5
РОЗДІЛ 2	
ЦІННІСНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦЯ ІЗ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ	
2.1. Принцип X (наприклад, гуманності) в соціальній роботі з сім'ями, дітьми та молоддю.....	1-2
2.2. Значення супервізії для професійної підтримки та розвитку працівників, які надають соціальні послуги	1-2
2.3. Соціальний працівник як агент соціальних змін	1-2
ВИСНОВКИ	2-3
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	1-2
ДОДАТКИ (за потребою)	

Навчальне видання

БОРОДІН Євгеній Іванович
СОРОКІНА Наталія Григорівна
ТАРАСЕНКО Тетяна Миколаївна

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА
«ВСТУП ДО СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ»

Методичні рекомендації
для здобувачів ступеня бакалавра
зі спеціальності 231 Соціальна робота

Видано в авторській редакції.

Електронний ресурс.
Підписано до видання 05.09.2024. Авт. арк. 1,09.

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка».
49005, м. Дніпро, просп. Дмитра Яворницького, 19.